

دستورالعمل نحوه ارسال اسناد و مدارک مشتریان موسسات اعتباری

به نشانی پستی آنها

هدف

به منظور مبارزه با پولشویی و جلوگیری از تامین مالی تروریسم و در اجرای موثر بند ۸ از ماده ۱۴ قانون پولی و بانکی کشور (مصوب تیر ماه ۱۳۵۱ و اصلاحات پس از آن)، بند الف از ماده ۷ قانون مبارزه با پولشویی (مصوب دوم بهمن ماه ۱۳۸۶ مجلس شورای اسلامی)، فصل دوم آیین نامه اجرائی قانون مبارزه با پولشویی موضوع تصویب نامه شماره ۱۸۱۴۳۴/ت/۴۳۱۸۲ ک مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۴ وزیران عضو کارگروه تصویب آیین نامه های مربوط به قانون مبارزه با پولشویی، آیین نامه مستند سازی جریان وجوه در کشور موضوع تصویب نامه شماره ۲۱۱۸۱۵/ت/۳۹۳۹۵ هـ مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۶ هیات وزیران؛ دستورالعمل «نحوه ارسال اسناد و مدارک مشتریان موسسات اعتباری به نشانی پستی آنها» به شرح زیر ابلاغ می شود:

تعاریف

ماده ۱ - در این دستورالعمل، اصطلاحات و عبارات به کار رفته به شرح زیر تعریف می شود:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- موسسه اعتباری: بانک (اعم از بانک ایرانی و شعبه و نمایندگی بانک خارجی مستقر در جمهوری اسلامی ایران)، موسسه اعتباری غیر بانکی، تعاونی اعتبار، صندوق قرض الحسنه، شرکت لیزینگ، شرکت سرمایه پذیر و سایر اشخاص حقیقی و حقوقی که به امر واسطه گری وجوه اقدام می نمایند.

تبصره: موسسه اعتباری شامل شعبه و نمایندگی مستقر در مناطق آزاد تجاری - صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی جمهوری اسلامی ایران نیز می‌شود.

۱-۳- مشتری (ارباب رجوع):

○ شخص حقیقی یا حقوقی که در موسسه اعتباری دارای حساب بوده و یا به نفع او

یا به نمایندگی از سوی او، حساب بانکی به نام وی افتتاح شود؛

○ هر شخص حقیقی یا حقوقی که طرف مقابل موسسه اعتباری (و یا ذینفع یا

ذینفعان) در رابطه با دیگر خدمات بانکی و اعتباری است و از ناحیه وی ممکن

است ریسک‌های مختلف به ویژه ریسک‌های شهرت و عملیاتی متوجه موسسه

اعتباری شود.

۱-۴- شناسایی مشتری: شناخت و تایید هویت مشتری با استفاده از منابع اطلاعاتی، مستندات و

داده‌های مستقل، معتبر و قابل اتکا. شناسایی مشتری به دو گروه از اقدامات شامل «شناسایی اولیه»

و «شناسایی کامل» تقسیم می‌شود.

۱-۵- شناسایی اولیه: تطبیق و ثبت مشخصات اظهار شده توسط مشتری با مدارک شناسایی و در

صورت اقدام توسط نماینده یا وکیل، علاوه بر ثبت مشخصات وکیل یا نماینده، ثبت مشخصات

اصیل.

۱-۶- شناسایی کامل: شناسایی دقیق مشتری به هنگام ارائه خدمات پایه به شرح مذکور در

دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان موسسات اعتباری.

۱-۷- خدمات بانکی و اعتباری: به انواع خدماتی که توسط موسسه اعتباری به مشتری ارائه

می‌شود، اطلاق می‌گردد. خدمات بانکی و اعتباری به دو گروه «خدمات غیر پایه» و «خدمات پایه»

تقسیم می‌شود.

۱-۸- خدمات غیر پایه: به خدماتی اطلاق می‌شود که ارائه آن‌ها به مشتری، پیش نیاز و لازمه ارائه

سایر خدمات به وی نیست و یا به ارتباط مشتری با موسسه اعتباری استمرار نمی‌بخشد. ارائه این

خدمات به مشتری، فقط مستلزم شناسایی اولیه وی توسط موسسه اعتباری و به شرح مذکور در

این دستورالعمل است. موارد ذیل از جمله مصادیق خدمات غیر پایه است:

○ حواله وجوه؛

○ انجام هرگونه دریافت و پرداخت؛

○ خرید و فروش ارز اعم از نقدی، حواله ای، چک مسافرتی ارزی و موارد مشابه؛

○ صدور انواع چک‌های بانکی و چک‌های بین بانکی (چک رمزار) و پرداخت چک.

۹-۱- خدمات پایه: خدمات بانکی و اعتباری که طبق مقررات، پیش نیاز و لازمه ارائه سایر خدمات توسط موسسات اعتباری می باشد و ارائه آن به مشتری موجب می شود تا وی برای اخذ خدمات مکرر و متمادی به موسسه اعتباری مراجعه کند. ارائه خدمات پایه به مشتری، مستلزم شناسایی کامل وی (علاوه بر شناسایی اولیه) به شرح مندرج در این دستورالعمل است. موارد ذیل از جمله مصادیق این نوع خدمات می باشد:

○ افتتاح انواع حساب‌های بانکی؛

○ اعطای تسهیلات و عملیات لیزینگ؛

○ عملیات اعتبارات اسنادی؛

○ صدور انواع ضمانتنامه‌های بانکی و ظهر نویسی؛

○ خرید دین، وصول یا تنزیل اسناد تجاری و بانکی (از جمله بروات، چک و سفته) و

ظهرنویسی آن‌ها؛

○ اجاره صندوق امانات؛

○ صدور انواع کارت دریافت و پرداخت.

۱۰-۱- شناسه ملی اشخاص حقوقی: شماره منحصر به فردی که بر اساس تصویب نامه شماره

۱۶۱۶۹/ت/۳۹۲۷۱ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ به تمامی اشخاص حقوقی اختصاص می‌یابد.

۱۱-۱- شماره فراگیر اشخاص خارجی: شماره منحصر به فردی که مطابق تصویب نامه شماره

۱۶۱۷۳/ت/۴۰۲۶۶ هـ مورخ ۱۳۸۸/۱/۲۹ به تمامی اتباع خارجی مرتبط با جمهوری اسلامی ایران

توسط پایگاه ملی اطلاعات اتباع خارجی اختصاص می‌یابد.

۱۲-۱- اقامتگاه قانونی شخص حقوقی: به اقامتگاه قانونی ثبت شده در پایگاه شناسه ملی

اشخاص حقوقی مستقر در سازمان ثبت اسناد و املاک کشور اطلاق می شود.

۱-۱۳- ساها (سامانه احراز هویت اشخاص): سامانه مستقر در وزارت امور اقتصادی و دارایی است که از طریق ارتباط با مراجع ذی ربط از قبیل سازمان های ثبت احوال، ثبت اسناد و املاک کشور و ...، پاسخ به استعلام موسسات اعتباری در مورد احراز هویت اشخاص مختلف و نشانی آنها را تسهیل می نماید.

لزوم ارسال اسناد و مدارک به نشانی پستی مشتری

ماده ۲- از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، موسسه اعتباری موظف است برای تحویل اسناد و مدارک مشتری که متقاضی استفاده از خدمات پایه برای بار نخست و یا در دفعات بعدی است (دسته چک، دفترچه حساب بانکی، کارت های بدهی و پرداخت و ...)، نامه ای را با پست سفارشی به نشانی پستی وی ارسال نماید و در آن به مشتری اطلاع دهد که صرفاً با در دست داشتن اصل نامه مذکور و با مراجعه حضوری به موسسه اعتباری، می تواند اسناد و مدارک مزبور را دریافت نماید.

تبصره ۱: در مورد محل سکونت اشخاص حقیقی، کد پستی مندرج در کارت ملی و در مورد اقامتگاه قانونی اشخاص حقوقی، کد پستی مندرج در پایگاه های ذی ربط مبنای ارسال نامه به مشتری قرار می گیرد. موسسه اعتباری باید هنگام دریافت تقاضای مشتری برای دریافت خدمات پایه در بار نخست، اقدام به شناسایی کامل و مستند سازی نشانی پستی وی - به شرح ذیل - نموده و سوابق مربوط را در پرونده مشتری نگهداری نماید.

تبصره ۲: موسسه اعتباری می تواند هزینه پست سفارشی ارسال مکاتبات را از مشتری اخذ نماید.

شیوه اخذ نشانی مشتری، اطمینان از صحت و مستندسازی آن

ماده ۳- وسسه اعتباری موظف است هنگام شناسایی اشخاص حقیقی یا حقوقی و در چارچوب ضوابط مندرج در «دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان موسسات اعتباری»؛ اقدام به اخذ نشانی دقیق و کد پستی محل سکونت و یا اقامتگاه قانونی (در مورد شخص حقوقی)، شماره تلفن و یا دورنگار وی نماید. اخذ شماره صندوق پستی از مشتری به تنهایی کافی نیست.

ماده ۴- در صورتی که وکیل، وصی، قیم و یا ولی به نمایندگی از طرف شخص یا اشخاص دیگری متقاضی دریافت خدمات بانکی باشد، موسسه اعتباری باید نشانی دقیق و کد پستی محل سکونت و شماره تلفن آن‌ها را - علاوه بر شخص اصیل- اخذ نماید.

تبصره ۱: موسسه اعتباری موظف است هنگام شناسایی کامل مشتری و یا وکیل، وصی، قیم و یا ولی وی؛ کد پستی مندرج بر روی کارت ملی و یا کارت شناسه ملی آن‌ها را با نشانی مندرج در ساها تطبیق داده و پس از حصول اطمینان از مطابقت آن‌ها، رونوشت اسناد مذکور را توسط صاحب امضای مجاز در موسسه اعتباری برابر اصل کرده، در پرونده مشتری نگهداری نماید.

تبصره ۲: کد و نشانی پستی مشتری که به شیوه فوق مستند سازی شده و در پرونده مشتری نگهداری می شود، مبنای مکاتبات موسسه اعتباری با مشتری خواهد بود. موسسه اعتباری باید در قرارداد با مشتری، تاکید نماید که وی موظف است هرگونه تغییر در کد و نشانی پستی خود را به مرجع ذی‌ربط (ثبت احوال و یا ثبت اسناد و املاک) اطلاع دهد.

ماده ۵- در مورد حساب‌های مشترک، موسسه اعتباری موظف است در مورد هر یک از صاحبان امضا، اطلاعات مذکور در مواد ۳ و ۴ این دستورالعمل را اخذ نموده، نسبت به ارسال مدارک به نشانی پستی یکی از آن‌ها (برابر توافق بین موسسه اعتباری و صاحبان امضاء) اقدام نماید.

ماده ۶- به منظور مستندسازی نشانی، کد پستی، شماره تلفن و شماره دورنگار مشتری، موسسه اعتباری موظف است:

۱-۶- در شناسایی اولیه شخص حقیقی، کد پستی محل سکونت وی را با مندرجات اصل کارت ملی تطبیق دهد. در مورد شخص حقیقی خارجی مقیم ایران، نشانی پستی وی را با مدارک معتبر شناسایی- در چارچوب دستورالعمل شناسایی مشتریان اعتباری- تطبیق دهد.

۲-۶- در شناسایی اولیه شخص حقوقی، کد پستی اقامتگاه قانونی شخص حقوقی را برابر ضوابط مندرج در دستورالعمل چگونگی شناسایی مشتریان موسسات اعتباری تطبیق دهد.

۳-۶- در شناسایی کامل اشخاص حقیقی (اعم از ایرانی یا خارجی)، لازم است علاوه بر تکالیف مذکور در بندهای فوق، نشانی و کد پستی ارایه شده از سوی مشتری از ساها و یا پایگاه‌های

اطلاعاتی ذی‌ربط استعمال شود. استعمال کننده باید زمان اخذ تاییدیه از پایگاه‌های ذی‌ربط را به همراه مشخصات خود روی تصویر سند یاد شده گواهی نماید.

۴-۶- در شناسایی کامل اشخاص حقوقی (اعم از ایرانی یا خارجی)، لازم است علاوه بر تکالیف ذکر شده در شناسایی اولیه، نشانی و کد پستی اقامتگاه قانونی ارایه شده از سوی مشتری از پایگاه‌های اطلاعاتی ذی‌ربط استعمال شود. همچنین موسسه اعتباری موظف است کد پستی و نشانی محل سکونت دارندگان امضای مجاز مشتریان حقوقی را با اطلاعات مندرج در ظهر کارت ملی آن‌ها تطبیق داده و صحت آن را از طریق پایگاه‌های اطلاعاتی ذی‌ربط استعمال نماید. استعمال کننده باید زمان اخذ تاییدیه از پایگاه‌های ذی‌ربط را به همراه مشخصات خود روی تصویر سند یاد شده گواهی نماید. به منظور مستند سازی کد پستی و نشانی محل سکونت دارندگان امضای مجاز در مشتریان حقوقی، لازم است این افراد همانند مشتریان حقیقی در موسسه اعتباری حضور یابند.

۵-۶- در صورت وجود هر گونه تناقض بین نشانی و کد پستی و یا کد پستی مندرج در کارت با کد پستی ارائه شده از سوی مشتری، مؤسسه اعتباری موظف است اقدامات زیر را انجام دهد:

- در صورت مغایرت بین نشانی و کد پستی ارائه شده از سوی مشتری با نشانی و کد پستی پایگاه شرکت پست، باید از مشتری خواسته شود نشانی یا کد پستی خود را اصلاح نماید.
- در صورت مغایرت بین کد پستی ارائه شده از سوی مشتری با کد پستی درج شده در ظهر کارت ملی (برای نشانی محل سکونت اشخاص حقیقی) ضمن ارائه خدمت به مشتری، به مدت یک ماه به مشتری مهلت داده می‌شود تا نسبت به ارائه کارت ملی جدید که کد پستی جدید در ظهر آن درج شده باشد اقدام نماید. بدیهی است در این مدت هیچ تسهیلاتی به مشتری ارائه نخواهد شد و صرفاً خدماتی از قبیل افتتاح حساب سپرده سرمایه‌گذاری یا قرض الحسنه پس انداز ارائه می‌شود. در صورت عدم ارائه کارت ملی جدید طی مدت یاد شده از سوی مشتری، مراتب جهت اتخاذ تصمیم به بانک مرکزی گزارش می‌شود. بانک مرکزی پس از استعمال از مراجع ذی صلاح، ادامه یا قطع ارائه خدمات به مشتریان مذکور را مشخص می‌کند.

- در صورت مغایرت بین کد پستی اقامتگاه قانونی شخص حقوقی ارائه شده از سوی مشتری با کد پستی مندرج در پایگاه شناسه ملی اشخاص حقوقی، ارائه خدمت تا زمان اصلاح یکی از دو مورد فوق متوقف خواهد شد.
- در صورتی که کد پستی شخص حقوقی در پایگاه شناسه ملی اشخاص حقوقی درج نشده باشد باید از مشتری خواسته شود به سازمانی که نسبت به درج مشخصات شخص حقوقی در پایگاه شناسه ملی اشخاص حقوقی اقدام کرده است، مراجعه نموده، نشانی و کد پستی خود را اصلاح نماید. در این صورت، ارائه هر گونه تسهیلات و خدمات به مشتری از سوی موسسه اعتباری متوقف خواهد شد.

ایجاد و به روز آوری اطلاعات مربوط به نشانی مشتری

ماده ۷ - موسسه اعتباری موظف است در کلیه فرم‌ها یا اسناد مورد استفاده برای مشتریان، محل مناسبی را برای درج شماره یا شناسه ملی یا شماره فراگیر اشخاص خارجی و کد پستی وی تعیین کند و این مشخصات را به طور کامل و دقیق دریافت نماید.

ماده ۸ - موسسه اعتباری موظف است در کلیه نرم افزارها و سیستم‌های اطلاعاتی مورد استفاده برای ثبت عملیات بانکی مشتریان، محل لازم برای درج شماره یا شناسه ملی یا شماره فراگیر اشخاص خارجی و کد پستی آن‌ها را ایجاد کند به گونه ای که امکان جستجو بر اساس مشخصات مذکور فراهم باشد. همچنین موسسه اعتباری موظف است سازوکار لازم برای به روزرسانی کد پستی و شماره یا شناسه‌های فوق‌الذکر را در نرم افزارها و سیستم‌های خود اعمال نماید.

ماده ۹ - موسسه اعتباری موظف است کد پستی و اطلاعات مربوط به نشانی مشتری و سایر مشخصات وی در سیستم‌های اطلاعاتی خود را حداقل هر شش ماه یک بار به مراجع ذی‌ربط ارسال و صحت آن را کنترل و آخرین تغییرات را دریافت و در سیستم‌های خود اعمال نماید. از نظر موسسه اعتباری، آخرین نشانی مشتری، نشانی ارائه شده از سوی پایگاه ذی‌ربط است حتی اگر مشتری نشانی خود را راساً اصلاح نکرده باشد. این موضوع باید در قرارداد منعقد با مشتریان ذکر

شود. در صورتی که پیش از به روز رسانی اطلاعات، مشتری خواهان اصلاح نشانی و کد پستی خود باشد اصلاح آنها مشروط به مطابقت اطلاعات ارائه شده با اطلاعات پایگاههای ذی ربط است. ماده ۱۰- در صورتی که پس از انجام تکالیف مقرر در مواد فوق، مشخص شود کد پستی مشتری (حقیقی، حقوقی) متعلق به وی نیست، موسسه اعتباری باید مراتب را در قالب گزارش معاملات مشکوک به واحد اطلاعات مالی گزارش دهد.

ماده ۱۱- موسسه اعتباری موظف است پس از ابلاغ این دستورالعمل، تکالیف مذکور در این دستورالعمل را در مورد مشتریان فعلی خود که به واسطه دریافت خدمات پایه از قبل، ارتباط با موسسه را حفظ کرده اند، عملی سازد.

تبصره- آن دسته از مشتریان فعلی که در مرحله تطبیق، مشخصات آنها دارای مغایرت بوده است، موظف هستند ظرف مدت ۳ ماه نسبت به رفع مغایرت اقدام نمایند. چنانچه مغایرت مذکور رفع نگردد، واحد مبارزه با پولشویی موسسه اعتباری موظف است موارد را در قالب گزارش معاملات مشکوک به واحد اطلاعات مالی اطلاع دهد.

ماده ۱۲- موسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت ۳ ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل از رایه خدمت به کلیه مشتریان فاقد کد پستی خودداری نماید. به محض رایه کد پستی توسط مشتری، رایه خدمت به دارنده حساب ادامه می یابد.

این دستورالعمل در ۱۲ ماده و ۶ تبصره در هشتمین جلسه شورای عالی مبارزه با پولشویی مورخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۰ به تصویب رسید و از تاریخ ابلاغ، لازم الاجراست.